

Reklama zdravotných výkonov

Slovenská legislatíva obsahuje len čiastočnú, nie však samostatnú, úpravu reklamy zdravotných služieb alebo zdravotných výkonov (pozri napr. všeobecné ustanovenia zákona o reklame alebo zákon o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého možno fyzické a právnické osoby vykonávajúce zdravotné výkony považovať za poskytovateľa služieb).

Samoregulácia je pokrytá napr. Etickým kódexom reklamnej praxe Rady pre reklamu*. Piata hlava Etického kódexu v čl. 40 – 43 upravuje okrem reklamy liekov a zdravotníckych pomôcok aj reklamu zdravotných výkonov. Ustanovenia sa nevzťahujú na poskytovanie informácií určených odbornej verejnosti vrátane e-letters, inzercie v odbornej tlači a iných formách komunikácie cielenej výhradne na odbornú verejnosť. Reklama zdravotných výkonov nesmie obsahovať údaje vedúce k mylnému hodnoteniu vlastného zdravotného stavu. V rozhlasovom alebo televíznom vysielaní je reklama zdravotných výkonov uhrádzaných na základe verejného zdravotného poistenia neprípustná.

V rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie C-339/15 (prejudiciálne konanie v rámci trestného konania proti p. Vanderborghtovi, zubnému lekárovi usadenému v Belgicku, sťažaného za porušenie vnútroštátnej právnej úpravy úplne zakazujúcej reklamu služieb starostlivosti o ústnu dutinu a chrup) sa súd vyjadril k nožnej vnútroštátnej úprave.

Konkrétne išlo o zhodnotenie súladu s tromi predpismi: **smernica o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, smernica o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu a zmluva o fungovaní EÚ**. Práve smernica o nekalých obchodných praktikách vytvára rámec pre možné obmedzovanie reklamy. Podľa Súdneho dvora **zákaz** propagačnej reklamy na služby zdravotnej starostlivosti vo vnútroštátnych právnych predpisoch obmedzuje slobodu poskytovať služby a **môže byť povolený len vtedy, ak sleduje cieľ vo verejnom záujme**, je vhodný na zabezpečenie dosiahnutia tohto cieľa a neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie sledovaného cieľa.

Z pohľadu Európskej komisie platí najmä to, že vnútroštátna právna úprava, ktorá zakazuje propagandistickú, nerealistickú a sugestívnu reklamu na zdravotné služby, ale povoľuje informatívnu reklamu, sa nemusí považovať za všeobecný a absolútny zákaz reklamy, pokiaľ nebráni poskytovateľom dať o sebe vedieť a propagovať svoje služby.

Vnútroštátna legislatíva tak môže zakázať reklamu, ktorá zavádza pacientov, propaguje nevhodnú a/alebo zbytočnú zdravotnú starostlivosť a môže ohroziť ochranu zdravia a dôstojnosť zdravotníckych pracovníkov.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného možno uviesť, že:

- **zákaz reklamy** zdravotných služieb môže obmedzovať slobodu poskytovať služby, ale **je prípustný, ak sleduje verejný záujem a je primeraný**;
- informatívna reklama je prípustná, **zavádzajúca alebo manipulatívna je nežiaduca**;
- **nevhodná reklama môže poškodiť pacientov aj dôstojnosť lekárov**.

V členských štátoch Európskej únie je úprava reklamy zdravotných služieb a výkonov podchytená buď samoregulačnými mechanizmami alebo legislatívou.

V tejto krátkej informačnej grafike prinášame príklady zákonov a ustanovení v zákonoch vybraných štátov, ako je Dánsko, Estónsko a Nemecko.

*Rada pre reklamu združuje subjekty, ktoré aktívne vstupujú do procesu marketingovej komunikácie – zadávateľov reklamy, reklamné agentúry, branžové asociácie, médiá a vysielateľov.

Dánsko

V Dánsku je od roku 2003 účinný **zákon o reklame zdravotných služieb**.

Zákon stanovuje pravidlá marketingu verejných a súkromných nemocníc, kliník, ako aj iných zariadení poskytujúcich zdravotnícke služby, ako sú napr. súkromné praxe lekárov či lekárne v oblasti prevencie a podpory zdravia.

Ako zdravotné služby zákon rozoznáva odbornú zdravotnú činnosť, ktorú môžu vykonávať buď autorizovaní pracovníci (lekári, sestry a pod.), alebo z právneho hľadiska aj neautorizovaní, ktorým na to vytvára priestor právny poriadok.

Reklama zdravotných služieb **nesmie**:

- používať **nepravdivé, zavádzajúce alebo neúplné tvrdenia**,
- obsahovať nič, čo by bolo neprimerané, **urážalo by alebo poškodzovalo** zdravotníkov alebo spotrebiteľov,
- byť nevhodná: **zakázané sú nekalé praktiky**, klamlivé a agresívne,
- byť šírená v televízii, filme, videu či podobných médiách, marketing môže byť vo forme písomnej, ústnej, obrazovej alebo v akejkoľvek inej a môže sa uskutočniť napríklad v novinách a časopisoch, prostredníctvom rádia alebo cez internet.

Všetky uvádzané skutočnosti v reklame zdravotných služieb **musia byť dokázateľné a presné**.

Porovnávacia reklama je vo všeobecnosti zakázaná, ibaže je objektívna, pravdivá, porovnáva relevantné vlastnosti a nepoškodzuje konkurenta.

Kontrolu dodržiavania zákona **vykonáva Dánsky zdravotnícky úrad**. Porušenie sa trestá pokutou. Je zodpovednosťou zdravotníckeho pracovníka a iných osôb, ktoré sú objednávateľom reklamy, zabezpečiť dodržiavanie zákona. Reklamné agentúry, redaktori, televízne stanice, vydavatelia časopisov, novin a širitelia reklamy môžu byť zodpovední za porušenie zákona, ak si uvedomujú alebo by si mohli uvedomiť, že k porušeniu došlo.

Zákon sa uplatňuje spolu so zákonom o reklame a príslušným usmernením vydaným na účely správneho uplatňovania zákona o reklame zdravotných služieb.

Estónsko

V Estónsku je reklama zdravotných služieb upravená v § 22 **zákona o reklame**.

Zákon reklamu zdravotníckych služieb **zakazuje**, a to vrátane reklamy na umelé oplodnenie.

Zákaz sa vzťahuje na všetky osoby poskytujúce zdravotnícke služby, aj tie, ktoré majú miesto alebo sídlo podnikania mimo Estónska, no služby sú určené pre estónsky trh.

Čo sa týka terminológie, t.j. čo sú to zdravotné služby a kto je považovaný za poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, odkazuje príslušné ustanovenie na zákon o organizácii zdravotných služieb a na zákon o umelom oplodnení a ochrane embryí.

Za reklamu sa nepovažuje:

- poskytovanie informácií týkajúcich sa mena/názvu, pracovnej doby, miesta podnikania špecializácie poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, špecializácie, akademického titulu, kontaktných údajov pracovníka, zoznamu poskytovaných zdravotných služieb a cenníka,
- poskytovanie informácií poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti o ich práci v tlači,
- uplatňovanie opatrení potrebných na vyhľadávanie darcov.

Kontrolu dodržiavania tohto ustanovenia **vykonáva Rada pre zdravie**.

Nemecko

V Nemecku platí **zákon o reklame v oblasti zdravotníctva**.

Zákon sa vzťahuje nielen na lieky, zdravotnícke pomôcky, no tiež na iné prostriedky, **postupy, ošetrovania** a predmety, pokiaľ sa reklama týka:

- zisťovania, odstraňovania alebo zmierňovania chorôb, utrpenia, fyzického poškodenia alebo patologických ťažkostí u ľudí,
- umelého prerušenia tehotenstva,
- operatívnych zásahov plastickej chirurgie na zmenu ľudského tela bez nutnosti lekárskej starostlivosti.

Keďže zákon sa vzťahuje aj na veterinárne služby, odborníkmi v zmysle tohto zákona sú príslušníci zdravotníckych povolání alebo zdravotníckeho priemyslu, inštitúcie, ktoré sú určené na zdravotnú starostlivosť o ľudí alebo zvieratá, alebo iné osoby, pokiaľ zákonne obchodujú s liekmi, zdravotníckymi pomôckami, postupmi, liečbou, predmetmi alebo inými prostriedkami alebo ich používajú pri výkone svojho povolania.

Podľa zákona je neprípustná klamlivá reklama, ku ktorej dochádza najmä v prípadoch, keď:

- sa liekom, zdravotníckym pomôckam, postupom, liečebným postupom, predmetom alebo iným produktom pripisuje účinnosť alebo účinky, ktoré nemajú,
- ak sa vyvolá mylný dojem, že:
 - úspech liečby možno očakávať s istotou,
 - pri použití v súlade so zamýšľaným účelom alebo počas dlhšieho obdobia nevzniknú žiadne škodlivé účinky,
 - reklama sa neuskutočňuje za účelom hospodárskej súťaže,
- uvádzajú sa nepravdivé alebo zavádzajúce tvrdenia:
 - týkajúce sa zloženia alebo povahy liekov, zdravotníckych pomôcok, predmetov alebo iných produktov, alebo spôsobu, akým sa postupy alebo liečebné postupy vykonávajú, alebo
 - týkajúce sa osoby, vzdelania, kvalifikácie alebo úspechov výrobcu, vynálezcu alebo osôb, ktoré sú v súčasnosti alebo v minulosti ním zamestnané.

Reklama je neprípustná, ak znalecké posudky alebo osvedčenia, na ktoré sa odvoláva, nepredložili osoby vedecky a odborne na tento účel určené. Tiež je neprípustná, ak odkazuje na publikácie, z ktorých nie je zrejmé, čoho sa týkajú, či kto je autorom a kedy boli vydané.

Zákon tiež stanovuje obmedzenia týkajúce sa reklamných darov alebo obmedzenia určitej reklamy mimo okruhu odborníkov (napr. zamerané výlučne alebo prevažne na deti mladšie ako 14 rokov, zákroky plastickej chirurgie so zameraním na deti a dospelých, s reprodukciou anamnézy, ako aj s odkazmi, ak sa to robí urážlivým, odpudzujúcim alebo zavádzajúcim spôsobom, alebo ak podrobný opis alebo prezentácia môže viesť k falošnej autodiagnóze). Zákon tak rozlišuje medzi reklamou pre laikov a odborníkov.

Správny delikt spácha každý, kto koná úmyselne alebo aj z nedbanlivosti v rozpore so zákonom o reklame v oblasti zdravotníctva.

Pokuta je stanovená až do výšky 50 000 EUR v závislosti od správneho deliktu.

Každý, kto poruší zákaz klamlivej reklamy, sa potrestá odňatím slobody až na jeden rok (uplatňuje sa v obzvlášť závažných prípadoch, v prípade úmyselne nepravdivých alebo zavádzajúcich informácií) alebo peňažným trestom (do výšky 20 000 EUR).

Zdroje

- Rada pre reklamu: Etický kódex reklamnej praxe. Dostupné na: <https://rpr.sk/sk/eticky-kodex/>
- Judikatúra (CURIA): Rozsudok Súdneho dvora C-339/15. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=4B5B7EC9B89DA8C313F63FC8331B509D?text=&docid=190323&pageIndex=0&doclang=SK&mode=Ist&dir=&occ=first&part=1&cid=17858603>
- Európsky parlament: E-002245/2022(ASW) parlamentná otázka. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2022-002245-ASW_EN.html#ref1
- Zákon o reklame zdravotných služieb (Dánsko). Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2003/326>
- Usmernenie k reklame zdravotných služieb (Dánsko). Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2013/9319>
- Zákon o reklame (Estónsko). Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/530102013039/consolide/current>
- Zákon o reklame v oblasti zdravotníctva (Nemecko). Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/heilmwerbg/BJNR006049965.html>
- Ministerstvo zdravotníctva Nemecka: Zákon o liekoch a zákon o reklame v oblasti zdravotníctva (neoficiálny preklad). Dostupné na: https://www.bundesgesundheitsministerium.de/fileadmin/Dateien/3_Downloads/E/Englische_Dateien/Medicinal_Products_Act_-_December_2014.pdf
- Herfurtner: Reklama v oblasti zdravotníctva: dôležité ustanovenia a porušenia. Dostupné na: <https://kanzlei-herfurtner.de/heilmittelwerbung/>

November 2025

Autorka: JUDr. Helena Latáková, odbor Parlamentný inštitút

Schválila: Mgr. Natália Švecová, riaditeľka odboru Parlamentný inštitút

Materiál slúži najmä pre poslancov NR SR a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.